

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

nota

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T: (10)(2e)
info@rivm.nl

Datum
6 april 2020

Ons kenmerk

Betreft	VTV Toekomstscenario
Ontvanger	(10)(2e)
Auteur	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
Afgestemd met	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

Aanleiding

Het RIVM werkt in opdracht van VWS aan een VTV Toekomstscenario. Dit VTV Toekomstscenario heeft als doel beleidsmakers en politiek inzichten te geven die bruikbaar kunnen zijn bij het opstellen van verkiezingsprogramma's en de uitwerking van landelijk en lokaal gezondheidsbeleid. Het VTV Toekomstscenario bestaat uit een actualisatie van (een deel van) het trendscenario uit de VTV-2018 en verdiepende verkenningen rond ontwikkelingen op gebied van klimaat, stedelijke verdichting en krimp, voedselomgeving, arbeid, global health en technologie, allen gerelateerd aan gezondheid en/of zorg. De oplevering van het VTV Toekomstscenario is gepland begin juni 2020.

De coronapandemie roept de vraag op of de publicatie van dit VTV Toekomstscenario nog wel opportuun is. In de huidige opzet van het toekomstscenario wordt niet ingegaan op de coronapandemie en de gevolgen daarvan die we nu al zien. Bijvoorbeeld capaciteitsproblemen in de zorg, een stuwmeer van uitgestelde zorg (o.a. op gebied van oncologie en cardiologie) en signalen over een toename van mensen die zorg mijden, met alle gevolgen voor de volksgezondheid van dien. Maar ook meer eenzaamheid, mentale gezondheidsproblemen en mogelijk grotere sociaaleconomische verschillen. De actualisatie van het trendscenario is nagenoeg gereed, en laat precies hetzelfde beeld zien over de toekomst als in de VTV-2018. Door de huidige disrupties komt dit beeld echter onder druk te staan. Ook voor de verdiepende verkenningen geldt dat de coronapandemie gevolgen gaat hebben voor de resultaten. Het is ons inziens niet geloofwaardig het trendscenario en inhoudelijke uitwerkingen over o.a. klimaatverandering, duurzame inzetbaarheid en de pensioenleeftijd in juni uit te brengen zonder die gevolgen daarin mee te nemen.

Het RIVM stelt daarom voor de huidige versie van het VTV Toekomstscenario, zonder uitwerking van de impact van de coronacrisis, niet uit te brengen. Voor cijfers en kwantitatieve projecties van verschillende indicatoren op het gebied van levensverwachting, gezondheid, aandoeningen, leefstijl, zorguitgaven en gezondheidsverschillen kan verwezen worden naar het trendscenario van de VTV-2018.

Alternatieve 'corona-inclusieve' verkenning van de toekomst

Het RIVM stelt voor haar energie de komende maanden te steken in een verkenning van wat de huidige corona-epidemie betekent voor de Nederlandse gezondheid en zorg in de brede zin, nu en in de toekomst. Gezien de onzekerheid, zowel wat betreft de vraag hoe lang de epidemie aanhoudt, als ook wat betreft de mogelijk effecten, ligt het voor de hand om voor deze verkenning meerdere scenario's uit te werken. Het gaat om effecten voor de nabije toekomst (1-2 jaar), een middellange termijn (4-5 jaar) en een toekomst verder weg (10-20 jaar). Centraal staat dan: wat komt er op ons af, en hoe beïnvloeden verschillende mogelijke ontwikkelpaden van de coronacrisis de gezondheid en zorg? Deze verkenning zal zoveel mogelijk afgestemd worden met de natuurlijke kennispartners van RIVM, zoals ZIN, NIVEL en NZA en met de planbureaus (CPB, SCP en PBL). Indien mogelijk zal een eventuele samenwerking overwogen/onderzocht worden om tot een integrale publicatie te komen.

Datum
6 april 2020

Ons kenmerk

Oplevering van een dergelijke verkenning vindt idealiter in najaar/eind 2020 plaats. De mogelijkheid om effecten goed door te kunnen rekenen is afhankelijk van hoe lang de corona-epidemie aanhoudt. In deze specifieke corona-gerelateerde verkenning kan alleen de huidige stand van kennis en data worden meegenomen. Anders dan bijvoorbeeld in het VTV Trendsscenario zal nu vooral worden gefocust op het in kaart brengen van de directe en indirecte effecten van de coronapandemie, en inschatting van de orde van grootte van deze effecten. In de VTV-2024 zullen de kwantitatieve effecten beter ingeschat kunnen worden.

Uiteraard is de inhoudelijke invulling afhankelijk van de behoefte van VWS en het verdere gesprek daarover, ook met beoogde partners. Het ligt voor de hand om hierin ook samenwerking te zoeken met (het team van) de Contourennota Zorg voor de Toekomst.

Financiële consequenties

De financiële consequenties moeten nog doorgerekend worden. Het resterende 2020 budget van het VTV Toekomstscenario kan ingezet worden voor het nieuwe voorgestelde product. Het is op dit moment nog niet duidelijk of dat toereikend is.

Communicatie naar de betrokken doelgroepen

Na besluitvorming door VWS zullen de Wetenschappelijke Adviesraad VTV, het bestuurlijk Partnerberaad VTV (nog in te stellen), het MT Netwerk Preventie en de interdepartementale stuurgroep Impact op gezondheid geïnformeerd moeten worden.

Beslispunt en vervolgstappen

RIVM vraagt het ministerie van VWS akkoord te gaan met het voorstel geen VTV Toekomstscenario uit te brengen in juni 2020, en in plaats daarvan een corona-inclusieve verkenning uit te werken om later dit jaar te publiceren. RIVM zal in dat geval in overleg met VWS een nieuw plan uitwerken voor deze corona-inclusieve verkenning.